

Stanovisko

**Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR
na 176. Plenární schůzi Rady hospodářské a sociální dohody ČR
dne 16. července 2024 od 16,00 hodin na Úřadu vlády ČR**

Program

- 1. Kontrola plnění závěrů z předchozích plenárních schůzí**
(Podkladový materiál Sekretariát RHSD ČR)
- 2. Materiály k projednání**
 - 2.1 Jmenování vedoucího Pracovního týmu RHSD ČR pro životní prostředí**
(Podkladový materiál Sekretariát RHSD ČR)
 - 2.2 Státní energetická koncepce**
(Podkladový materiál MPO a záznam z jednání PT RHSD ČR pro hospodářskou politiku)
 - 2.3 Komplexní strategie pro rozvoj odborného vzdělávání**
(Podkladový materiál MŠMT a záznam z jednání Pracovního týmu RHSD ČR pro vzdělávání a lidské zdroje)
 - 2.4 Hodnocení implementace exportní strategie**
(Podkladový materiál MPO a záznam z jednání Pracovního týmu RHSD ČR pro hospodářskou politiku)
 - 2.5 Pobyty a zaměstnávání cizinců v ČR**
(Podkladový materiál MV a záznam z jednání Pracovního týmu RHSD ČR pro zaměstnávání zahraničních pracovníků)
 - 2.6 Stav implementace programů fondů EU a příprava nového programového období**
(Podkladový materiál MMR a záznam z jednání Pracovního týmu RHSD ČR pro místní rozvoj a fondy EU)
- 3. Materiály pro informaci**
 - 3.1 Zpráva o vývoji na trhu práce**
(Podkladový materiál MPSV a záznam z jednání Pracovního týmu RHSD ČR pro pracovní právní vztahy, kolektivní vyjednávání a zaměstnanost)
 - 3.2 Přehled přípravy dopravních staveb s plánovaným zahájením v nejbližších letech a stavebními náklady nad 300 mil. Kč**
(Podkladový materiál MD a záznam z jednání Pracovního týmu RHSD ČR pro dopravu a dopravní infrastrukturu)

Ad 2.1 Jmenování vedoucího Pracovního týmu RHSD ČR pro životní prostředí

KZPS ČR bere na vědomí jmenování Ing. Michala Servuse, vrchního ředitele Sekce ochrany přírody a krajiny Ministerstva životního prostředí vedoucím Pracovního týmu RHSD ČR pro životní prostředí.

Ad 2.2 Státní energetická koncepce

Zásadně nesouhlasíme s formou vypořádání připomínek v rámci MPŘ. Považujeme za, jemně řečeno, nekorektní, pokud KZPS obdrží návrh vypořádání připomínek, kdy u jednotlivých bodů je uvedeno „vysvětleno“, když s KZPS po celou dobu předkladatel nijak nejednal. S vypořádáním tedy nesouhlasíme, na převážné většině připomínek trváme a v případě, že se jimi MPO nehodlá zabývat, žádáme, aby byla tabulka vypořádání u jednotlivých bodů doplněna o konstatování, že rozpor trvá.

Návrh Státní energetické koncepce z roku 2024 (dále jen SEK 2024) je zpracován v porovnání s předchozími dokumenty Státní energetické koncepce z roku 2014, a ve srovnání s koncepcemi předchozími jednostranně s důkladnou pozorností na ekologii a zejména na klimatické závazky ČR na splnění EU Green Dealu, Fit for 55 a dalších, ale neřeší další vrcholy Energetického Trilemma – cenovou dostupnost energií (o cenách tam na rozdíl od SEK 2015 není ani slovo) a neřeší podle nás nejdůležitější aspekt Energetického Trilemma – energetickou bezpečnost.

Obdržené dokumenty jsou zásadního charakteru a jejich výstupy budou zcela také zásadním způsobem ovlivňovat nejen život nás všech, ale především průmysl. Bohužel ale to autoři nereflktují a především ani nereflktují na připomínky z tohoto prostředí. Výsledkem tedy nemůže být nic jiného, než nejasný odhad rozhodujících nákladů pro průmysl a z toho vyplývající jeho nejistá konkurenceschopnost.

Pro přehlednost shrnujeme klíčové výhrady ZSDNP s KZPS ČR v 5 bodech:

1. V dokumentech NKEP a SEK naprosto absentuje reálné fázované řešení nejdůležitějšího období 6 až 7 let, kterým je období do roku 2030. Ani pro střednědobý horizont tam nejsou jasně nastavené scénáře. Již v současné době je zřejmé, že některé předpoklady autorů se nemohou naplnit.
2. NKEP, POK a SEK povedou k vysoké ceně elektřiny bez rezerv a na hraně bezpečnosti.
3. Modelové scénáře, které nebyly s odbornou technickou veřejností komunikovány a tedy ani co do proveditelnosti ověřeny, neodpovídají realitě v cenách, lhůtách povolování, stavby ani dostupnosti kapacity subdodávek a pracovní síly.
4. Použité výpočty vycházejí z idealizovaných zjednodušených teoretických předpokladů, které nereflktují skutečný vývoj a tržní překážky. V praxi je naplnění těchto výpočtů krajně nepravděpodobné a jejich úloha pro národohospodářskou politiku je sporná.
5. Stát neposkytuje žádná vodítka, jakou formou se chce vypořádat se skutečností, že právě realita bývá jiná a reálná politika bude vypadat odlišně než prezentované dokumenty. Toto nečiní nikde a bohužel ani v SEK.

Nyní konkrétně připomínky KZPS ČR / ZSDNP:

OBECNĚ:

1. Kvitujeme snahu Vlády ukotvit jednoznačné podmínky pro řízené ukončení těžby a zpracování hnědého uhlí na území ČR. Domníváme se, že tento závazek a nastavení podmínek proveditelnosti může jednoznačně stabilizovat prostředí české energetiky, teplárenství a v návazné rovině i hospodářství. Závazky přijaté v SEK jsou směřovány k tomuto cíli.

Dokument nezohledňuje specifika ukončování uhelné těžby související s potřebou udržování minimální kapacity pro rentability těžby hnědého uhlí. Při nedodržení minimálních odběrů z jednotlivých dolů může dojít k narušení ekonomické rentability a rozpadu celého uhelného řetězce. SEK by tedy měl reflektovat následující:

- a. Provázanost konkrétních dolů s konkrétními spotřebiči způsobuje vzájemnou závislost zdrojů na sobě a jejich propojení ve funkční celek
- b. Není možné ukončovat těžbu spojitě, tedy postupným útlumem, v realitě existují velmi omezené koridory, ve kterých je možné provozovat těžbu a návazný uhelný řetězec, nebude-li dodržen minimální odběr, dojde k uzavření návazných provozů
- c. Problematika bezpečnosti a rizika kolapsu uhelného řetězce se násobí s úbytkem provozovaných dolů. Plánované vyuhlení dolu ČSA a případný konec dalšího dolu sníží možnosti variability dodávek paliva pro jednotlivé spotřebiče. Po konci dolu ČSA bude ČR disponovat pouze 4 aktivními doly, přičemž pouze 3 jsou součástí kapacitních dopravních tras.
- d. Variabilita dodávek bude rovněž omezena cenou, kdy vysoké přepravní náklady nebo náklady nutné na přizpůsobení spotřebiče na konkrétní složení paliva může učinit celý proces nerentabilním.
- e. Dodatečným efektem může být ztráta možnosti míchat různé výhřevnosti paliva s cílem nahradit konkrétní palivovou směs. Jak bude omezována těžba a provoz jednotlivých lomů, může docházet k absenci tzv „teplého“ uhlí s vyšší výhřevností, které může překlenout problémy s neodpovídající strukturou těženého „studeného“ uhlí. Ztráta tohoto efektu může způsobit neekonomičnost provozu a/nebo technické komplikace vedoucí k omezení produkce elektřiny/tepla v podstatném rozsahu.

Státní energetická koncepce předpokládá úkoly směřující k „řízenému odchodu od uhlí“, kde je problematika rentability provozu celého uhelného řetězce klíčovým parametrem. Z našeho pohledu a aktuálních tržních podmínek vyplývá, návrh řešení v SEK obsažených je nedostatečné a neodpovídá očekávání tržních subjektů v oblasti těžby hnědého uhlí a provozovaných spotřebičů. Subjekty budou již v roce 2024 rozhodovat o potenciálním útlumu aktivit nebo jejich úplném uzavření z důvodu zhoršujícího se tržního výhledu.

Důsledkem toho bude ohrožen základní princip fungování státní energetické koncepce a související bezpečnosti a konkurenceschopnosti – tedy předvídatelnost a říditelnost.

Navrhujeme tedy, aby již aktuální dokument nebo aktualizace obsahoval zpracování detailů uhelné energetiky. Cílem je, aby ekonomické subjekty měly možnost rozhodnout o ekonomice dalšího provozu na konci zimní sezóny 2024/2025. Zároveň aby v odpovídajícím čase byly zváženy a předloženy technicko-legislativní nástroje na řešení potenciálních mimořádných situací, které jsou již nyní představitelné. Připomínka je doplněna konkrétní připomínkou.

2. Stanovení spotřeby elektřiny a bilance ČR mezi lety 2030-2040

Materiál neobsahuje scénáře spotřeby elektrické energie, přestože se snaží definovat ukazatele na ni navázané. Z dalších projednávaných dokumentů – zejména POK a NKEP lze tyto hodnoty dovodit. SEK ovšem nedefinuje jak k těmto scénářům má být přistupováno zejména z pohledu dozdrojování české soustavy mezi roky 2030 a 2040, kdy bude utlumena uhelná energetika, a budou budovány přechodné zdroje. Zároveň pro přechodné zdroje není definovaný cílový záměr, se kterým mají být provozovány, a na jehož základě mají být činěna investiční rozhodnutí.

Navrhujeme tedy doplnění SEK o scénáře spotřeby a komentáře k základní představě o dozdrojování soustavy v delším období. Odpovídajícím způsobem lze také prezentovat představu o případných importech elektřiny včetně zdrojových zemí.

3. Chybí vyhodnocení dopadů na strukturálně postižené regiony – Ústecký a Karlovarský kraj

V dokumentu SEK nejsou, částečně z důvodu charakteru dokumentu, vyhodnoceny sociální dopady a náklady tranzice dopadající na již strukturálně postižené regiony Ústecký a Karlovarský kraj. Vzhledem k vysoké koncentraci uhelného řetězce v těchto regionech a hrozbě rozpadu v letech 2025-2027 navrhujeme doplnit SEK o vyhodnocení sociálních dopadů a vyvolaných nákladů tranzice v horizontu 2025-2030. Zároveň s ohledem na průběh samotné transformace navrhujeme zahrnout do SEK nástroje na mitigaci negativních sociálních dopadů.

4. Chybí prezentace detailních výpočtů v oblasti bezpečnosti a vyhodnocení potřebných alternativních scénářů v případě zhoršení situace a neplnění závazků

SEK vychází z konstrukcí, které jsou používány pro ostatní strategické dokumenty. Implicitně je předpokládáno, že se bude situace vyvíjet v předeslaných krocích, což lze demonstrovat na jasně definované struktuře mixu pro rok 2030. Nejasná je však role SEK v případě řešení nepříznivých scénářů vývoje – zejména rozpadu uhelného řetězce s dopady na bezpečnost dodávek elektřiny a tepla, a případné nedozdrojování soustav na horizontu 2030 z důvodu administrativních a technických překážek.

Navrhujeme tedy doplnění SEK o zveřejnění výsledků modelování případně zajištění modelačních scénářů na horizontu 2025-2030 s následujícími parametry:

- Zajištění výkonové přiměřenosti ES na hodinové bázi s potřebnou výkonovou rezervou (cca 20 % výkonového maxima)

- Modelace při výpadku dodávek komodit – zejména zemního plynu a rizik odstavení jaderných elektráren minimálně na úrovni jedné lokality/technologie
- Směr importu elektřiny v případě importního salda při zohlednění závislosti energetického mixu Německa a Polska na výrobě elektřiny z uhlí
- Zhodnocení sociálních dopadů v podobě zvýšené ceny elektřiny, importu elektřiny a zemního plynu a transformace uhelných tepláren na zemní plyn

Dokument SEK a ostatní strategické dokumenty státu (POK, NKEP) zmiňují použití modelů TIMES a PLEXOS, předpokládáme tedy, že tyto výpočty jsou již nyní k dispozici a je možné je odborně podrobit diskuzi.

Dosud zveřejněné scénáře použité zejména pro NKEP a POK požadujeme doplnit o alternativní scénář nepříznivého tržního vývoje z důvodu zpoždění opatření a/nebo technologické nebo cenové nedostupnosti některých klíčových řešení (zemní plyn, vodík, větrná energetika, budování sítí).

Domníváme se, že využití přechodné role hnědého uhlí jakožto bezpečnosti zálohy a pro krytí období s vysokou tržní poptávkou představuje environmentálně-hospodářsky srovnatelnou variantu oproti nasazení zemního plynu. Tento postoj podporuje i koridor pro hnědé uhlí při výrobě elektřiny do roku 2040. Aktuálně k tomuto nasazení chybí adekvátní nástroje realizace. Důvodem zajištění bezpečné rezervy z hnědého uhlí je celková uhlíková stopa oproti dodávkám LNG v celém svém dopravním řetězci a snižující se emisní profil elektráren s klesající dobou zatížení. Hospodářské dopady souvisí zejména se zahraniční bilancí ČR, která by musela absorbovat náklady na import plynu a/nebo import samotné elektřiny). Tyto náklady doporučujeme vyhodnotit vzhledem k aktuální tržní situaci.

5. Stanovení odpovědnosti a připravenost legislativního procesu na implementaci vytýčených cílů

SEK poměrně rozsáhle definuje priority v jednotlivých oblastech, kdy jmenuje více než 130 cílů (str. 24-38). Těmto prioritám ovšem chybí provázanost na nástroje provázání energetické strategie v kapitole 4 a není jasné stanovení potřebné odpovědnosti prosazování stanovených priorit a kvantifikace předpokládaných cílů.

Dosažení energetických cílů musí být podpořeno existencí kvalitního tržního a právního prostředí pro plošné plnění cílů. Legislativní proces a související správní prostředí musí odpovídat nastavené ambici, kdy je nutné zajistit komplexní a snadno prosaditelnou legislativní úpravu energetiky. Současně je nezbytné procesy obecně zjednodušit, zajistit naplnění zásady kontinuity stanovisek a vázanost správních orgánů vydanými stanovisky. V neposlední řadě je nezbytné odstranit administrativní zátěž a zkvalitnit výkon státní správy. Vhodné je i nahrazení lhůt pořádkových na lhůty propadné bez dalších rizik na straně žadatelů.

Pokud nedojde ke komplexní a rychlé úpravě prostředí energetického trhu a výkonu státní správy v oblasti energetického podnikání, nepovažujeme za reálné naplnění podstatné části vytýčených cílů.

6. V kapitole 2.2. Silné a slabé stránky a příležitosti a hrozby navrhuje mezi hrozby zařadit bod „Chybějící implementované kapacitní mechanismy“

ODŮVODNĚNÍ:

Řada států v EU, včetně našich sousedů Polska a Německa, má dnes nástroj na řešení chybějící kapacity nebo podporu stávající kapacity na řešení mimořádných situací. To jim dává efektivní nástroj na transformaci energetického mixu. V ČR tento mechanismus chybí a jeho případná implementace bude vyžadovat značné legislativní úsilí. Hrozbou je navíc potřebná notifikace u Komise, která znesnadňuje proces přijetí. Chybějící nástroj v podobě kapacitních mechanismů nebo jejich obdoby staví ČR do méně konkurenceschopné pozice a zároveň znamená, že ČR svým dovozem bude využívat kapacity podpořené z veřejné podpory, aniž by tržní subjekty v ČR měly srovnatelné podmínky.

7. V kapitole 3. Koncepce rozvoje energetiky ČR do roku 2050, bodu 3.3.1 Priorita I: Energetická bezpečnost navrhujeme doplnit do tabulky „Průřezové“ bod PI.3. a ostatní body přečíslovat:

„PI.3. Podporovat projekty geologických prací a těžby domácích zdrojů nerostných surovin pro zajištění surovinového potenciálu pro dekarbonizaci energetiky a dopravy a realizaci nových jaderných a obnovitelných zdrojů energie (zejména stavebních surovin, nerostů, z nichž lze vyrábět kovy a zemního plynu)“

ODŮVODNĚNÍ:

Viz odůvodnění v části obecné a připomínce č. 2.

8. V kapitole 3. Koncepce rozvoje energetiky ČR do roku 2050, bodu 3.3.1 Priorita I: Energetická bezpečnost navrhujeme doplnit do tabulky „Průřezové“ bod PI.24. a ostatní body přečíslovat:

„PI.24. v souladu se zvyšující se spotřebou zemního plynu a následně bezemisních plynů jakožto nástroje transformace zhodnotit růst skladovacích kapacit v souladu s růstem spotřeby zemního plynu tak, aby byla zachována bezpečnost spotřeby minimálně na dnešní úrovni“

ODŮVODNĚNÍ:

Transformace počítá s náhradou uhelné energetiky přechodným palivem v podobě zemního plynu, který následně bude nahrazován biometanem, vodíkem nebo bude zajištěno zachytávání uhlíku. To v konečném důsledku povede k růstu spotřeby plynné části energetického mixu a je tedy nutné zajistit adekvátní bezpečnostní parametry v podobě skladovacích kapacit na území ČR.

9. V kapitole 3. Koncepce rozvoje energetiky ČR do roku 2050, bodu 3.3.1 Priorita I: Energetická bezpečnost navrhujeme doplnit do tabulky „Ropa a pohonné hmoty“ do bodu PI.34. text:

„Podporovat projekty zvyšující diverzifikaci přepravních tras pro dodávky ropy a ropných produktů do ČR a vytvořit podmínky pro plné zásobování tuzemských rafinerií ropou z diverzifikovaných neruských zdrojů včetně podpory vyhledávání, průzkumu a těžby ložisek ropy na území ČR s uvážením jejich následného využití pro uskladňování plynů případně ukládání CO₂“

ODŮVODNĚNÍ:

Viz odůvodnění v části obecné a připomínce č. 2.

10. V kapitole 3. Koncepce rozvoje energetiky ČR do roku 2050, bodu 3.1.2 Ukazatele a cílové hodnoty a stavy pro bezpečnost dodávek energie navrhujeme přesně kvantifikovat cíl pro Soběstačnost v dodávkách elektřiny v souladu s ostatními definovanými parametry v této kapitole. Toto ustanovení je příliš vágní.

„Cílem je udržet míru soběstačnosti v dodávkách elektřiny na dostatečné úrovni ve vztahu k dostupnosti jejího dovozu s ohledem na technická omezení i situaci v regionu“

ODŮVODNĚNÍ:

Dostupnost elektřiny je kritickou podmínkou pro rozvoj podnikání v ČR a nelze otázku bezpečnosti přenést mimo systém na neurčitou dostupnost této komodity mimo území ČR bez hlubší analýzy a stanovení konkrétních parametrů bezpečnosti.

11. V kapitole 3. Koncepce rozvoje energetiky ČR do roku 2050, bodu 3.3.2 Priorita II: Dekarbonizace energetického mixu navrhujeme doplnit do tabulky „Průřezové“ bod PII.13. a ostatní body přečíslovat:

„Identifikovat lokality vhodné pro ukládání CO₂ do horninových struktur, podporovat jejich vyhledávání a průzkum a zajistit jejich vybudování včetně produktovodů a technologie pro zachytávání CO₂ k zajištění dekarbonizace průmyslu.“

ODŮVODNĚNÍ:

Viz odůvodnění v části obecné a připomínce č. 2.

12. V kapitole 3. Koncepce rozvoje energetiky ČR do roku 2050, bodu 3.3.2 Priorita II: Dekarbonizace energetického mixu navrhujeme upravit v tabulce „Průřezové“ bod PII.14 (pozn.: při akceptaci připomínky č. 5 se bude jednat o bod PII.15).

„Vytvářet legislativní, administrativní a společenské podmínky pro realizaci cílů uvedených v bodech PII.1. až PII.15. vybudování a bezpečný a dlouhodobý provoz úložišť radioaktivního odpadu, včetně hlubinného, a pravidla pro nakládání s vyhořelým jaderným palivem jako s potenciálně cennou druhotnou surovinou.“

ODŮVODNĚNÍ:

Dosažení energetických cílů musí být podpořeno existencí kvalitního právního prostředí pro realizaci cílů plošně pro všechna nezbytná opatření. Právní předpisy ČR musí obsahovat

nástroje k dosažení cílů, současně je nezbytným odstranit překážky v podobě nedodržování správních lhůt, které jsou až na výjimky lhůtami pořádkovými. Legislativa musí být zkvalitněna v podobě změn lhůt pořádkových na lhůty propadné bez dalších rizik na straně žadatelů. Současně je nezbytné procesy obecně zjednodušit zajistit naplnění zásady kontinuity stanovisek a vázanost správních orgánů vydanými stanovisky. V neposlední řadě je nezbytné odstranit administrativní zátěž a zkvalitnit výkon státní správy.

Při novelizacích, zejména předpisů na úseku životního prostředí, vždy vyhodnotit, zda návrh úpravy neznemožňuje dosažení cílů v SEK.

13. V Kapitole 4 Nástroje na prosazování energetické strategie, konkrétně u nástrojů legislativní ukotvení termínu odchodu od uhlí a zajištění zdrojové přiměřenosti a bezpečnosti provozu elektrizační soustavy ČR v podmínkách řízeného odchodu od uhlí navrhuje:

předsunutí termínů pro legislativní ukotvení odchodu od uhlí na 31. ledna 2025 a pro nástroje k zajištění zdrojové přiměřenosti a bezpečného provozu elektrizační soustavy ČR, včetně technicko-legislativních nástrojů na řešení potenciálních mimořádných situací také na 31. ledna 2025

ODŮVODNĚNÍ:

Vítáme snahu stanovit jednoznačné podmínky pro řízené ukončení těžby a zpracování hnědého uhlí na území ČR. Tento závazek může jednoznačně stabilizovat prostředí české energetiky, teplárenství a v návazné rovině i hospodářství. Termíny pro legislativní ukotvení odchodu od uhlí do 30. června 2025 a pro nástroje k zajištění zdrojové přiměřenosti a bezpečného provozu elektrizační soustavy ČR 31. prosince 2025 však považujeme za opožděné vzhledem k aktuální tržní situaci. Včasné vyřešení uvedených záměrů může zabránit reálné hrozbě rozpadu uhelného řetězce, která je potencována nepříznivými tržními podmínkami. Apelujeme na hledisko předvídatelnosti, mitigaci nejistot a možnost podloženého plánování dalších aktivit v sektoru těžby hnědého uhlí pro zajištění bezpečnosti zásobování elektřinou a teplem. Pro zajištění ekonomického plánu dalšího provozu je nutné mít finální odpovědi do konce zimní sezóny 2024/2025. Termíny obou úkolů navrhuje shodné z důvodu vysoké provázanosti a snížení legislativní zátěže.

KZPS ČR žádá, aby SEK 2024 byl nejprve dopracován v duchu uplatněných zásadních připomínek a pak znovu předložen do připomínkového řízení, protože v této podobě je dokument neúplný a nelze ho za skutečnou Státní energetickou koncepci ČR označit.

V těchto dvou aspektech není dokument koncepcí, protože ta má definovat cestu k dosažení cíle a SEK 2024 nestanovuje ani cíle a už vůbec ne reálnou a technicky a ekonomicky proveditelnou cestu, jak se k zářné bezemisní budoucnosti bez likvidace české ekonomiky a sociální soudržnosti dostat.

Usnesení PT RHSD ČR ze dne 26. června 2024:

- 1. Pracovní tým bere na vědomí zprávu Ministerstva průmyslu a obchodu o Státní energetické koncepci.**

2. Hospodářští a sociální partneři žádají dostatečný časový prostor a součinnost při projednání jejich připomínek.
3. Ministerstvo průmyslu a obchodu svolá jednání Platformy pro strategie v oblastech energetiky a klimatu nejpozději na 10. 7. 2024.
KZPS ČR oficiálně požádala MPO o členství v Platformě pro strategie v oblastech energetiky a klimatu

Ad 2.3 Komplexní strategie pro rozvoj odborného vzdělávání

Poznámky a náměty KZPS ČR:

Pro přehlednost jsme jako podklad pro jednání k bodu 2.3 požadovali vypracování jednoho materiálu. V podkladech jsou tři. Pro nezúčastněné to může být nepřehledné. Nicméně tuto variantu podkladového materiálu jsme jako zaměstnavatelé (KZPS, HK ČR a SP ČR) vzali na vědomí.

Vypracovali jsme (KZPS ČR, HK ČR, SP ČR a MŠMT) společný kompromisní návrh usnesení k bodu 2.3. Doporučuji trochu širší připomínku – způsob zajištění dostatku kvalifikované pracovní síly pro plnění strategických cílů stanovených vládou a k tomu nastavení systému a principů vzdělávání.

KZPS ČR se ztotožňuje se závěry PT RHSD pro vzdělávání a lidské zdroje ze dne 4. června 2024:

1. PT RHSD ČR bere na vědomí předložený materiál Komplexní strategie odborného vzdělávání a ukládá MŠMT naplňovat zde uvedená opatření v rámci svých strategických, koncepčních a implementačních aktivit týkajících se OV (Dlouhodobý záměr vzdělání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR, Inovace oborové soustavy, RVP pro základní a střední vzdělávání, atd.)
2. Po projednání v rámci PT RHSD pro vzdělávání a lidské zdroje předložit v termínu do konce června 2025 Plenární schůzi RHSD ČR průběžnou zprávu o plnění opatření uvedených v Komplexní strategii pro rozvoj OV (MŠMT, zaměstnavatelské organizace)
3. Na základě vyhodnocení plnění opatření, ve spolupráci s kraji a sociálními partnery a v souladu s celkovými strategickými prioritami stanovenými vládou ČR nadále pokračovat v jejich realizaci s cílem zvýšit kvalitu a atraktivitu odborného vzdělávání.

VSTUPY ČSZE:

1. Svaz i zaměstnavatelé v energetice se domnívají, že pro další rozvoj odborného vzdělávání není nutný nový vrcholový koncepční materiál, protože Strategie 2023+ vytváří dostatečný rámec pro spolupráci vzdělávacích zařízení, jejich zřizovatelů a zaměstnavatelů v energetickém sektoru. Spolupráce s odbornými školami, vysokými

školami, univerzitami i jejich zřizovateli již probíhá jak na svazové úrovni, tak na úrovni členských firem.

2. Jako příklad dobré praxe v energetickém sektoru lze uvést působení Pracovní skupiny pro zajištění lidských zdrojů pro rozvoj jaderné energetiky, dovednostní soutěže pořádané členskými školami ČSZE, řada regionálních akcí na podporu odborného vzdělávání za účasti MŠMT ČR i partnerství mezi jednotlivými zaměstnavateli v energetice a školami. Důležitá je také dobrovolná certifikace středních odborných škol pro energetiku, kterou zajišťuje ČSZE.
3. Přes pozitivní trend předkládáme tato doporučení, která podle našeho názoru povedou k efektivnějšímu zajištění dostatku kvalifikovaných zaměstnanců:
 - Dokončit inovaci oborové struktury (revize RVP) v úzké spolupráci se zaměstnavateli, snížit počet Rámcových vzdělávacích programů (dále jen RVP) tak, aby byla umožněna flexibilnější spolupráce škol a zaměstnavatelů při tvorbě Školních vzdělávacích plánů (dále jen ŠVP).
 - Dokončit reformu Přijímacího řízení (PŘ), zpřesnit zavedené postupy pokračovat v digitalizaci PŘ.
 - Zvážit status maturitní zkoušky (MZ) a závěrečné zkoušky (ZZ). Podle našich zkušeností a výsledků ZZ skutečně dává obraz o schopnostech a kompetencích absolventů. Je skutečným profesním dokladem způsobilosti vykonávat profesi – ověřeno prostřednictvím členských škol ČSZE. Svaz požaduje další odbornou diskusi v této věci, protože narůstá obava, že společná část MZ bude při dotaci hodin jasně snadnější pro gymnázia a lycea a tím nedá žádný skutečný obrázek o zvládnutí klíčových kompetencí (všeobecných) a u odborného vzdělání poníží význam odborné – školní části.
 - Zdravotní způsobilost pro vzdělání – je potřeba jednoznačně definovat odpovědnosti lékařů.
 - Vnímat profesní kvalifikace jako jednoduchý nástroj pro změnu kvalifikace zaměstnanců při různých transformačních procesech.

Ad 2.4 Hodnocení implementace exportní strategie

KZPS ČR si je vědoma, že podpora exportu, resp. Exportní strategie, představuje jeden z nejefektivnějších způsobů pomoci českým firmám překonat současnou geopolitickou nejistota spojenou se ztrátou některých trhů a tím i narušení dodavatelско odběratelských vztahů, zvyšování ceny vstupů (energie, suroviny aj.). Podpora exportu je současně nástrojem státu na stagnující domácí a zahraniční poptávku.

Zaměstnavatelé požádají z důvodů nastavení svých výrobních a finančních plánů a plánování možností se zúčastnit veletrhů v zahraničí, aby byla ve státním rozpočtu,

v kapitole MPO, stanovena konkrétní částka na podporu účasti firem na konkrétních zahraničních veletrzích.

Ad 2.5 Pobyť a zaměstnávání cizinců v ČR

KZPS ČR kladně hodnotí předložený materiál, který přes svoji popisnost poskytuje přehled o vývoji a aktuální situaci v oblasti pracovní migrace ze třetích zemí, dále možnostech získávání pracovních migrantů a zaměstnávání ukrajinských válečných uprchlíků v ČR, a dále rizicích souvisejících s pobytem a zaměstnáváním zahraničních pracovníků.

Rozhodně je třeba poděkovat všem zainteresovaným rezortům (MV ČR, MPSV, MZV ČR, MPO) za spolupráci a společný „tah na branku“. Podařily se navýšit kapacity u Mongolska a Filipín a částečně se vrátil program pro Ukrajince a pokračuje zaměstnávání osob s dočasnou ochranou.

U některých zemí – Kazachstán a Indie, ale přetrvávají dlouhé čekací lhůty, cca 7–8 měsíců, což je pro business značně limitující. Jednou z cest je digitalizace celého procesu což určitě podporujeme.

Dále je potřeba připočíst i odchody (migraci) zahraničních zaměstnanců mimo ČR, aniž v ČR mnohdy stráví minimálně 6 měsíců; a pokud si k tomu připočteme, že „získání“ jednoho zaměstnance z Indie, Filipín či Mongolska znamená výdaj 50.000, - až 80.000, - Kč a pokud ze skupiny 10 osob jich polovina vymizí mimo ČR, je to zásek ro business plánu. Periodicky to postihuje všechny země; jako hlavní problém vidí KZPS ČR v nekvalitním výběru ať již ze strany známých a příbuzných anebo zprostředkovatelských firem.

Objevily se hlasy, že na odchodu zahraničních zaměstnanců se podílejí špatné pracovní podmínky v podnicích. U některých firem v ČR to je možné připustit, KZPS ČR se důrazně ohrazuje, že by se to týkalo jejich členských firem zařazených do programů ekonomické migrace. KZPS ČR současně rozhodně podporuje kontrolní činnost státu v tomto směru a bude vždy nápomocna včetně kontrol nelegálního zaměstnávání.

Ohledně rozšiřování seznamu zemí pro získávání kvalifikovaných zaměstnanců nejsme nakloněni, až na výjimky, rozšiřování jejich počtu. Ze zkušeností firem víme, že více jak 2 cizí národnosti je pro podnik těžko zvládnutelné; logisticky, lidsky, kulturně apod.

Na druhou stranu je potřeba pečlivě hlídat, a podniky tak činí, aby se jakákoliv cizí národnost nestala na pracovištích dominantní neb to vede ke snaze o ovládnutí pracoviště, cechu, a diktování si podmínek („na této lince bude pracovat pouze naše národnost a ostatní přesuňte jinam“). To jsou živé problémy našich firem.

KZPS ČR podporuje schválení novelizace legislativy označené souhrnně jako „Lex Ukrajina“ (zákony č. 65, 66 a 67/2022 Sb.), která má zamýšlenou účinnost k 1. lednu 2025. Návrhy prodlužují dočasnou ochranu, a hlavně umožní držitelům dočasné ochrany, kteří již nepotřebují ochranu, změnit svůj pobytový status na běžný dlouhodobý pobyt. Místo dočasné ochrany budou moci získat zvláštní dlouhodobý pobyt, který bude povolen na 5 let. Z dočasné ochrany bude možné přejít do dlouhodobého pobytu pouze za přesně vymezených podmínek. Kritéria pro přechod do zvláštního dlouhodobého pobytu zahrnují

zejména trestní bezúhonnost, ekonomickou soběstačnost, nezávislost na dávkovém systému, 2letou dobu držení dočasné ochrany, v případě dětí pak i plnění povinné školní docházky. Rodiny se budou registrovat společně, aby rodinní příslušníci nesetrvávali na území v odlišných pobytových režimech. Podmínky k přechodu na dlouhodobý pobyt tak bude muset splnit rodina vždy jako celek.

V Praze dne 16. července 2024

**Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MSc., MBA
p r e z i d e n t**